

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Το απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Rutger Bregman Ανθρωπότητα. Μια απροσδόκητα αισιόδοξη ιστορία, Κλειδάριθμος, 2020, σελ. 351-354.

Στη διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου, ως τα Χριστούγεννα του 1914, πάνω από 1.000.000 στρατιώτες ήταν νεκροί. Το δυτικό μέτωπο [...] για τέσσερα ατέλειωτα χρόνια, μετακινήθηκε ελάχιστα. Μέρα με τη μέρα, μια γενιά νέων αντρών αποδεκατιζόταν για μερικά στρέμματα στην καλύτερη περίπτωση. Αυτό που είχε υποτεθεί ότι θα ήταν μια ηρωική μάχη με άλογα, τύμπανα και σάλπιγγες, έγινε μια παράλογη σφαγή.

Ακόμη όμως και σ' εκείνα τα χρόνια της απόγνωσης, όταν ολόκληρη η Ευρώπη ήταν βυθισμένη στο σκότος, υπήρξε μια μικρή, αλλά λαμπερή αχτίδα φωτός. Τον Δεκέμβριο του 1914, τα σύννεφα άνοιξαν για λίγο, φανερώνοντας σε χιλιάδες ανθρώπους μια φευγαλέα εικόνα ενός διαφορετικού κόσμου. [...] Ανήμερα Χριστούγεννα, οι γενναιότεροι στρατιώτες βγαίνουν απ' τα χαρακώματα. Περνώντας από τα αγκαθωτά συρματοπλέγματα πηγαίνουν να δώσουν το χέρι στον εχθρό. Ύστερα γνέφουν σ' εκείνους που έχουν μείνει πίσω. «Ζητωκραυγάσαμε όλοι» θυμήθηκε ο Λέσλι Γουόκινγκτον των Βασιλικών Τυφεκιοφόρων του Ουέστμινστερ «κι ύστερα αναμιχθήκαμε, σαν πλήθος που συρρέει στο γήπεδο». [...] Οι Βρετανοί προσφέρουν σοκολάτα, τσάι και πουτίγκες· οι Γερμανοί πούρα, ξινολάχανο και σναπς. Λένε αστεία και τραβάνε ομαδικές φωτογραφίες σαν να επρόκειτο για ένα μεγάλο, ευτυχημένο ριγιούνιον¹. Παίζουν ποδόσφαιρο φτιάχνοντας τέρματα με κράνη. Ένα ματς λήγει 3-2 υπέρ των Γερμανών, ένα άλλο 4-1 υπέρ των Άγγλων.

[...] Θα ήταν δύσκολο να πιστέψουμε ότι συνέβησαν όλα αυτά, αν δεν υπήρχαν τόσα στοιχεία. Είναι πάμπολλες οι περιγραφές από στρατιώτες που και οι ίδιοι δεν πίστευαν στα μάτια τους. «Μόνο σκεφτείτε» έγραφε ο Όσβαλντ Τίλι στους γονείς του «πως όσο εσείς τρώγατε τη γαλοπούλα σας κ.λπ., εγώ μιλούσα κι αντάλασσα χειραψίες με τους ίδιους εκείνους άντρες που πριν από μερικές ώρες προσπαθούσα να σκοτώσω! Ήταν εκπληκτικό!». Ο Γερμανός υπολοχαγός Κουρτ Τσίμιτς τσιμπούσε συνεχώς τον εαυτό του, για να σιγουρευτεί ότι δεν ονειρευόταν. «Πόσο φανταστικά υπέροχο και παράξενο είναι»

---

¹ Επανένωση, συνάντηση (μετά από καιρό)

θαύμασε «που χάρη στο ποδόσφαιρο και στα Χριστούγεννα {...} θανάσιμοι εχθροί συναντήθηκαν για λίγο σαν φίλοι».

Οι περισσότεροι Βρετανοί εξεπλάγησαν με το πόσο φιλικοί ήταν οι Γερμανοί. Πίσω στην πατρίδα, καθοδηγούνταν από την προπαγάνδα και τις ψευδείς ειδήσεις σε εφημερίδες σαν την *Daily Mail*. Πάνω από το 40% των εφημερίδων ελέγχονταν από έναν άνθρωπο: τον λόρδο Νόρθκλιφ, τον Ρούπερτ Μέρντοχ της εποχής του. Ασκούσε τρομακτική εξουσία στην κοινή γνώμη. Οι Γερμανοί παρουσιάζονταν ως θηριώδεις Ούννοι που κάρφωναν βρέφη με τις ξιφολόγχες τους και κρεμούσαν ιερείς από καμπάνες εκκλησιών. [...] Όμως στα χαρακώματα οι στρατιώτες ανέπτυξαν μια αμοιβαία κατανόηση. «Μετά την κουβέντα μας» έγραψε ένας Βρετανός στρατιώτης σ' ένα γράμμα στους δικούς του «πιστεύω στ' αλήθεια ότι πολλές από τις περιγραφές στις εφημερίδες μας είναι φρικτά παραφουσκωμένες».

Κείμενο 2

Επικήρυξη

Το κείμενο προέρχεται από το βιβλίο της Βούλας Δαμιανάκου Εφιάλτες Αθήνα: 1978, σελ. 37-39.

Νιώθει αποκαμωμένη, δεν μπορεί να πάρει ανάσα, τα βλέφαρά της κλείνουν, η ψυχή της είναι περίλυπη· κι όμως έχει ακόμη να γράψει αυτό το επίγραμμα, αλλιώς πώς θα βρει το μέρος όπου έθαψε τον τελευταίο αντάρτη; Μα να, δεν ξέρει τι να γράψει, κι ούτε έχει το κουράγιο. Το μόνο που θέλει, να πλαγιάσει εκεί μέσ' στην ερημιά και να κοιμηθεί. Αλλά το χρέος της είναι να φτιάξει το επίγραμμα, που να λέει, πως εκεί σ' αυτό το έρημο φαράγγι είναι θαμμένος ο τελευταίος αντάρτης της λευτεριάς. Συμμαζεύει το κουράγιο της και γράφει:

«ΕΔΩ ΕΙΝΑΙ ΘΑΜΕΝΕΣ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΛΠΙΔΕΣ...». Κι ενώ στερεώνει πάνω στον τάφο την πέτρα με το επίγραμμα, ακούει να φτάνουν από ψηλά απ' το ρουμάνι² κλάματα παιδιών και φωνές βραχνές που τη φωνάζουν απελπισμένα με τ' όνομά της.

Και τότε ανατριχιάζει γιατί θυμάται πως έχει αφήσει μόνα τους τα τρία παιδιά και προσπαθεί να τους αποκριθεί, να τους πει πως έρχεται, πως φτάνει, μα η φωνή της δε βγαίνει κι η αγωνία της πασχίζει να βάλει μέσα σε τούνελ ιδεατό την άηχη φωνή της, «έρχομαι», να τα προφτάσει γιατί αλίμονο θα παραλογίσουν από τον τρόπο.

Κι αρχίζει ν' ανηφορίζει με τα τέσσερα την κοφτήν ανηφοριά, ώσπου κάποτε φτάνει ξέπνοη ψηλά κι αντικρύζει τα παιδιά, τον Αλέκο, το Δημήτρη και το Στέφανο, κλαμένα, να

---

² Το δάσος (τούρκικη λέξη)

τους έχει κοπεί η μιλιά απ' το κλάμα, με τα πόδια τους ξεσκισμένα απ' τα παλιούρια³, τα μούτρα τους πασαλειμένα με δάκρυα και χώματα, να την κοιτάζουν με κείνο το βουβό παράπονο που ποτέ της δεν μπόρεσε να υποφέρει. Πώς τ' άφησε εκεί στο λόγγο ολομόναχα; Πώς δεν κατάλαβε πως ώσπου να κατεβεί στο φαράγγι και ν' ανοίξει τον τάφο, θα ξυπνούσαν και θα τα συνέπαιρνε ο φόβος; Πώς καταχράστη έτσι την εμπιστοσύνη τους;

Σε μια στιγμή θέλει να τους δείξει τα φαγωμένα και καταματωμένα νύχια της, για να τα συγκινήσει και να τη συχωρέσουν, να τους πει πως τον τάφο σ' εκείνη τη σκληρή γη τον άνοιξε με τα νύχια της κι έθαψε τον τελευταίο αγωνιστή της ελευθερίας για να μην τον σπαράξουν τ' αγρίμια. Αλλά νιώθει ντροπή και τα κρύβει πίσω της.

Και τότε ο Αλέκος, το πιο μεγάλο απ' τα τρία παιδιά, όπου να 'ναι κλείνει τα δώδεκα, σαν να 'νιωσε τη σκέψη της, κι ενώ τη νέκρα της ώρας τη διακόφτουν οι λυγμοί των δύο μικρότερων αγοριών, ξεδιπλώνει μια πρωινή εφημερίδα, όπου η ένοχη ματιά της πέφτει στις τρεις φωτογραφίες τους και από κάτω διαβάζει: «Οι άνθρωποι εικονιζόμενοι Αλέκος, Δημήτριος και Στέφανος Ελευθερόπουλος επικηρύχτηκαν σαν επικίνδυνοι ληστές αντί του ποσού των πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών δια αντεθνικήν δράσιν». Στη φωτογραφία ο Στέφανος χαμογελάει με το τσακπίνικο ύφος του και ξεπροβάλλουν τα δύο δοντάκια του που δεν τα 'χει αλλάξει ακόμη...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10).

Σε 50-60 λέξεις να εντοπίσεις και να παραθέσεις σε τι οφειλόταν «η εικόνα ενός διαφορετικού κόσμου» στο δυτικό μέτωπο τα Χριστούγεννα του 1914, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας επιλέγει ως τρόπους οργάνωσης της παραγράφου, ανάμεσα σε άλλους, την αιτιολόγηση και την αντίθεση. Τεκμηρίωσε με μια αναφορά στο κείμενο την παραπάνω παρατήρηση (μονάδες 4) και δικαιολόγησε αυτή

---

³ Θάμνοι με αγκάθια

την επιλογή με κριτήρια το θέμα του κειμένου και την πρόθεση του συγγραφέα (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15).

Αφού εντοπίσεις δύο εκφραστικά μέσα-γλωσσικές επιλογές με τα οποία ο συγγραφέας στο Κείμενο 1 περιγράφει τα Χριστούγεννα του 1914 (μονάδες 4) να αναλύσεις η λειτουργία των παραπάνω γλωσσικών επιλογών (μονάδες 6) στην προώθηση της πρόθεσης του συγγραφέα (μονάδες 5).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με σχετικές κειμενικές ενδείξεις την ψυχολογία της γυναίκας που πρωταγωνιστεί στην αφήγηση στο Κείμενο 2 και να εκφράσεις τα συναισθήματα και σκέψεις που σου προκάλεσε η ανάγνωση (120-150 λέξεις).

Μονάδες 15